

Έγγραφο συνόδου

B9-0162/2024

7.3.2024

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

εν συνεχεία δήλωσης της Επιτροπής

σύμφωνα με το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού

σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εξέταση των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα (2023/2941(RSP))

Juan Fernando López Aguilar

εξ ονόματος της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εξέταση των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα (2023/2941(RSP))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), και ιδίως τα άρθρα 1, 9, 10, 11 και 16,
- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως τα άρθρα 15 και 228,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τα άρθρα 41 και 42,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής¹,
- έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2021/1163 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του καθεστώτος του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή και τους γενικούς όρους άσκησης των καθηκόντων του (καθεστώς του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή) και για την κατάργηση της απόφασης 94/262/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ²,
- έχοντας υπόψη την απόφαση της Ευρωπαϊκής Διαμεσολαβήτριας, της 18ης Σεπτεμβρίου 2023, σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον χειρισμό αιτήσεων πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα (στρατηγική έρευνα OI/2/2022/OAM),
- έχοντας υπόψη την ειδική έκθεση της Ευρωπαϊκής Διαμεσολαβήτριας, της 21ης Σεπτεμβρίου 2023, στο πλαίσιο της στρατηγικής της έρευνας σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον χειρισμό αιτήσεων πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα (OI/2/2022/OAM),
- έχοντας υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 13ης Ιουλίου 2023, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα — ετήσια έκθεση για τα έτη 2019-2021³,
- έχοντας υπόψη το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού του,

¹ ΕΕ L 145, 31.5.2001, σ. 43.

² ΕΕ L 253 της 16.7.2021, σ. 1.

³ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2023)0295.

- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα που προστατεύεται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τις Συνθήκες· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πολίτες πρέπει να είναι σε θέση να ασκούν το δικαίωμα αυτό με προορατικό τρόπο, καθώς τους επιτρέπει να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμα ελέγχου επί του έργου και των δραστηριοτήτων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, ιδίως επί της νομοθετικής διαδικασίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ πρέπει να επιδιώκουν τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης, λογοδοσίας, ανοικτού χαρακτήρα, ακεραιότητας και διαφάνειας για τη λειτουργία τους και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα πρότυπα αυτά αποτελούν προϋπόθεση για την εμπιστοσύνη των πολιτών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι σκοπός του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 είναι να παρέχει στο κοινό το δικαίωμα όσο το δυνατόν ευρύτερης πρόσβασης στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων, προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμα ελέγχου επί του έργου και των δραστηριοτήτων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι αναγκαίο να εξασφαλιστούν τρόποι ελέγχου που συνδυάζουν δραστηριότητες δημοκρατικής εποπτείας, ελέγχου και παρακολούθησης· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποχρεούται εκ του νόμου να γνωστοποιεί τα έγγραφα άμεσα και σύμφωνα με τις σαφείς προθεσμίες που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 228 ΣΛΕΕ και το άρθρο 3 του καθεστώτος του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή αναθέτει στη Διαμεσολαβήτρια να διεξάγει έρευνες, όταν κρίνει ότι συντρέχουν επαρκείς λόγοι, είτε βάσει καταγγελιών είτε με δική της πρωτοβουλία, ιδίως σε επανειλημμένες, συστηματικές ή ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις κακοδιοίκησης· λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 4 παράγραφος 3 του εν λόγω καθεστώτος αναθέτει στη Διαμεσολαβήτρια να διαβιβάζει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όταν απαιτείται λόγω της φύσης ή της κλίμακας του διαπιστωθέντος κρούσματος κακοδιοίκησης·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι πολυάριθμες καταγγελίες που έλαβε η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια φανερώνουν ότι υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις προτού λάβει απόφαση η Επιτροπή σχετικά με τις αιτήσεις που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα, καθώς και ότι δεν τηρήθηκαν οι προθεσμίες που ορίζονται από τη σχετική νομοθεσία· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ειδική έκθεση της Διαμεσολαβήτριας στο πλαίσιο της στρατηγικής της έρευνας σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Επιτροπή για την εξέταση των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα καταδεικνύει ότι οι προτάσεις της δεν εφαρμόζονται συστηματικά στην πράξη, καθώς και ότι η Επιτροπή δεν έχει πραγματοποιήσει τις αναγκαίες αλλαγές για να συμμορφωθεί με το αίτημα αυτό· λαμβάνοντας υπόψη ότι στις 28 Νοεμβρίου 2023 η Διαμεσολαβήτρια παρουσίασε την ειδική έκθεση και την αξιολόγηση της κατάστασης που διενήργησε ενώπιον της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων·
- E. λαμβάνοντας υπόψη ότι η απάντηση της Επιτροπής υποδηλώνει ότι επεξεργάζεται τις αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα χωρίς να αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα·

λαμβάνοντας υπόψη ότι στην απάντησή της⁴ κατόπιν αίτησης της Διαμεσολαβήτριας για παροχή πληροφοριών σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Επιτροπή για την εξέταση των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι είναι σημαντικό να εξετάζονται εγκαίρως οι αιτήσεις και αναφέρεται στις πολλές προκλήσεις που θέτει η αύξηση του αριθμού των αιτήσεων και η πολυπλοκότητά τους· λαμβάνοντας υπόψη ότι η νέα πύλη ηλεκτρονικής πρόσβασης στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EASE) αποτελεί σαφώς θετικό βήμα όσον αφορά την αλληλεπίδραση με τους πολίτες που ζητούν πρόσβαση και τη δημοσίευση όλων των εγγράφων που γνωστοποιούνται·

Πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής

1. υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων της ΕΕ ορίζεται στις Συνθήκες της ΕΕ και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διασφάλιση της διαφανούς λειτουργίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τη νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτήν, καθώς και την αξιοπιστία της·
2. επιμένει ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής, υποχρεούνται να εφαρμόζουν το άρθρο 15 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ σύμφωνα με τις δημοκρατικές αρχές, ιδίως εκείνες που ορίζονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στο άρθρο 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης· τονίζει ότι η διαφάνεια έχει θεμελιώδη σημασία για τη διασφάλιση της λογοδοσίας και του δημοκρατικού ελέγχου των θεσμικών οργάνων της ΕΕ·
3. υπενθυμίζει ότι η αίτηση πρόσβασης σε ένα έγγραφο πρέπει να διεκπεραιώνεται άμεσα· επαναλαμβάνει την ανησυχία του για το γεγονός ότι πολλές από τις καταγγελίες που έλαβε η Διαμεσολαβήτρια αφορούν καθυστερήσεις στην παραχώρηση πρόσβασης σε ζητούμενα έγγραφα και ότι η καθυστερημένη πρόσβαση εμφανίζεται σε περιπτώσεις σημαντικού δημόσιου συμφέροντος· εκφράζει την έντονη δυσαρέσκειά του για τα πορίσματα της ειδικής έκθεσης της Διαμεσολαβήτριας σχετικά με συστηματικές και σημαντικές καθυστερήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε έγγραφα της Επιτροπής, ιδίως δε για το γεγονός ότι, στο 85 % των υποθέσεων που εξετάστηκαν, η Επιτροπή δεν έλαβε απόφαση εντός των νόμιμων προθεσμιών και ότι, στο 60 % των υποθέσεων, η καθυστέρηση ανερχόταν σε περισσότερες από 60 εργάσιμες ημέρες· αποδοκιμάζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν συμμορφώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001, καθώς παραβίασε συστηματικά τις νόμιμες προθεσμίες για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και δεν κοινοποίησε εγκαίρως την απόφαση στους αιτούντες, όπως προκύπτει από την ειδική έκθεση της Διαμεσολαβήτριας· υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με την αξιολόγηση της Διαμεσολαβήτριας, οι καθυστερήσεις αυτές ισοδυναμούν με κακοδιοίκηση από την Επιτροπή·
4. υπογραμμίζει ότι ο θεσμός του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή διαδραματίζει σημαντικό

⁴ Απάντηση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2023, κατόπιν αίτησης της Ευρωπαϊάς Διαμεσολαβήτριας για παροχή πληροφοριών σχετικά με τον χρόνο που χρειάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εξέταση των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα.

ρόλο στη διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών σε έγγραφα, ιδίως σε περιπτώσεις όπου θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ αρνούνται εν μέρει ή πλήρως την πρόσβαση· υποστηρίζει σθεναρά τις συστάσεις της Διαμεσολαβήτριας προς την Επιτροπή για διόρθωση της κατάστασης κατά προτεραιότητα·

5. τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες είναι σε θέση να παρακολουθούν, να κατανοούν και να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της ΕΕ· τονίζει ότι η Επιτροπή, ως το μεγαλύτερο θεσμικό όργανο της ΕΕ, θα πρέπει να δίνει το παράδειγμα όσον αφορά την πρόσβαση σε έγγραφα· υπογραμμίζει ότι οι καθυστερήσεις στη χορήγηση πρόσβασης ενδέχεται να υπονομεύουν την ικανότητα των πολιτών να συμμετέχουν στη δημοκρατική διαδικασία, δεδομένου ότι τα έγγραφα και οι πληροφορίες που ζητούνται είναι συχνά επείγοντα και μπορεί να καθίστανται άνευ αντικειμένου για τον αιτούντα σε περίπτωση καθυστέρησης· τονίζει ότι οι καθυστερήσεις ενδέχεται επίσης να αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα υπό την έννοια ότι τα άτομα μπορεί να επιλέξουν να μην ασκήσουν το θεμελιώδες δικαίωμά τους στην πρόσβαση σε έγγραφα με βάση την υπόθεση ότι η διαδικασία θα διαρκέσει υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα· υπογραμμίζει ότι ο αυξανόμενος όγκος και η πολυπλοκότητα των αιτήσεων πρόσβασης σε έγγραφα δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τις συστηματικές καθυστερήσεις από την πλευρά της Επιτροπής·
6. είναι πεπεισμένο ότι η προορατική δημοσίευση εγγράφων στο μητρώο είναι η καλύτερη λύση για τη μείωση του αριθμού των αιτήσεων πρόσβασης σε έγγραφα και για την αποφυγή καθυστερήσεων· τονίζει ότι η υιοθέτηση μιας πιο προορατικής προσέγγισης θα συνέβαλλε στην εξασφάλιση αποτελεσματικής διαφάνειας, καθώς και στην πρόληψη περιττών νομικών διαφορών, οι οποίες θα μπορούσαν να επιφέρουν περιττές δαπάνες και φόρτο τόσο για τους πολίτες όσο και για τα θεσμικά όργανα·

Συστάσεις

7. προτρέπει την Επιτροπή να διορθώσει την κατάσταση όσον αφορά τις συστηματικές και σημαντικές καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα·
8. καλεί την Επιτροπή να εφαρμόσει τη σύσταση και όλες τις προτάσεις που διατυπώνονται στην ειδική έκθεση της Διαμεσολαβήτριας, ιδίως όσον αφορά την ανάγκη για πιο προορατική διαφάνεια, περισσότερους ειδικούς ανθρώπινους πόρους για την εξέταση επιβεβαιωτικών αιτήσεων και πιο ανοικτή και εποικοδομητική στάση προς τους αιτούντες·
9. καλεί την Επιτροπή να μεταρρυθμίσει τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το μείζον ζήτημα των καθυστερήσεων και της μη τήρησης των προθεσμιών που ορίζει η σχετική νομοθεσία·
10. καλεί την Επιτροπή να είναι προορατική όσον αφορά τη δημοσίευση εγγράφων και στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται τις αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τη συμμόρφωση με τις προθεσμίες που προβλέπονται στο δίκαιο της ΕΕ, δεδομένου ότι οι πληροφορίες αυτές είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση των δημοκρατικών διαδικασιών της ΕΕ·

11. τονίζει ότι, εάν η Επιτροπή δεν αντιμετωπίσει τις συστηματικές και σημαντικές καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα έως τη σύσταση του νέου Σώματος των Επιτρόπων, το Κοινοβούλιο θα εξετάσει όλα τα κοινοβουλευτικά μέσα για την αντιμετώπιση του θέματος·
12. ζητεί από την Επιτροπή να ενημερώσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να τηρήσει τις προθεσμίες που ορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ·

◦

◦ ◦

13. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Επιτροπή.